

šumevce in polglasnike Do l. 1833. je trpela črkarska vojska, tedaj je pa vlada odpravila metelčico iz šol.

Metelko je bil tih učenjak milega značaja. Dobrotnik revežev in dijakov ni imel veselja za strastne polemike, ki jih je prepuščal drugim. Vendar je pa gotovo visoko čislal svojo pisavo in bi jo bil med letom 1820. in 1833. gotovo porabil tudi za našo pesniško zbirko.

Imamo pa dokaz, da je zbirka bila pisana, preden je Metelko iznašel svoje črke. V pesmi „Jigravic pa berazh“ imamo namreč popravek, s svinčnikom zapisan z metelčico. Besedo „jesar“ je prečrtal ter nad njo zapisal „tisuč“ v metelčici. Zbirka je bila torej spisana najkasneje med 8. januarjem 1819, ko je umrl Vodnik, in med dunajskim posvetovanjem leta 1820. Mogoče, da jo je začel pisati že nekoliko prej.

(Konec.)

To in ono.

Ad Sontium.

(Carmen Simonis Gregorčič, metro Alcaico conversum ab Anonymo.)*

O nobilis stirps prosiliens iugo
Montis peralti, limpida profluvis,
Munda atque vernans, ni procellae
Ira tibi vada clara turbat.

Formose fili verticis Alpium,
Ritu puellae monticolae pedem
Levans salis cursu loquaci,
Dum peragras loca saltuosa.

Serenus ipse es non minus aëre
Perflante rupis celsa cacumina,
Idem citans undas canoras
Cantibus occinis Alpiorum.

Quantum iuvat me despiciere in sinum
Tui liquoris, quem viridans nitor
Splendore coeli mistus ornat,
Dulcis et exhilarans imago.

Tuis fluentis caerulea montium
Virorque fuscus graminis Alpium
Conspirat et conspectu amoeno
Lumina detinet intuentis.

De rore coeli caerulei, reor,
De rore montis, cui viridis color,
Hunc tu leporem combibisti,
Egregium decus Alpīs almae.

Vetustum amicum te colo et hospitem:
Cum per nemus te proripis antraque
Montana linqvis cum sonore,
Cum strepitu, mihi tum videris

Legatus esse et nuntius a domo
Portans salutem, quam tibi reddimus,
Per plana dum lente vagaris
Arva rigans fluitante lympha.

Magnum sonas, sed suave et amabile,
Firmoque nisu laberis impiger,
Donec per alta ac montuosa
Tendis iter salebrosam et asprum.

At cum relictis montibus impetu
Campos apertos desuper insilis,
Repente cursum quid morari
Tum tibi laetitiamque suetam

Auferre dicam? Tristitiam prius
Inusitatam quid subito attulit?
Cur lassus incedis, quis angor
Te premit eripiens loquelam?

Utumne luges, quod tibi montium
Privo gravatur pectus et intimo
Desiderat moerore cunas,
Quae puerum te aluere ab ortu?

An nescio quae te meditatio
Percellit aevi praeteriti monens
Patrum Slavorum prae fluentem
Busta situ cooperta longo?

Nimirum utervis te dolor opprimit
Tristi meantem, languidulo gradu.
Tum grandis instar, sed venustae
Te lacrimae videor videre.

O nobilis stirps prosiliens iugo
Montis peralti, limpida profluvis,
Munda atque vernans, ni procellae
Ira tibi vada clara turbat.

At proh dolor, te terribilis manet
Procella surgens, unde venit notus,
Stratura campos atque prata
Florida, quae tua lympha nutrit.

Eheu, prope illum prospicio diem
Erit supra te coeligenus nitor,
Utrisque plumbo grandinabit,
Sanguineus crepitabit imber.

Atrox duellum cum tonitru furet,
Tormenta mittent flamma pondera,
Gliscet per agros fumus ater
Eliciens lacrimam colono.

Crudo metentur iam gladio sata,
Te purpurabit copia sanguinis
Domestici, sed sordidabunt
Hostica corpora sauciata.

*) Ta latinski prevod „Soče“ Simona Gregorčiča je objavila „Gorica“ od 22. t. m. Da se ohrani, ga priobčujemo tudi mi.

Tunc tu memento, praesidium Alpium,
Iraeclare Sontii, quantum habet alveus,
Quidquid liquoris coela fundunt,
Congerere et sociare in unum.

Claustis refractis, quae refinent aquas,
Remitte habenas, ne cohibe tuos
Fluctus, sed ultra volve ripam
Exsuperans fremitu minaci,

Aestumque totum, quatenus imperas,
Turmam in rapacem verte nec abstine,
Donec latrones terrae avitae
Obrueris dederisque leto.

Slovensko gledišče.

Zadnji mesec v sezoni so vprizorili sledeče drame: 3. t. m. „Revčka Andrejčka“, 9. t. m. Ivan Tavčarjevega „Antonio Gledjeviča“, spretno dramatisiranega od igravca, gospoda H. Nučiča, 12. t. m. burlesko „On in njegova sestra“, v kateri je gostovala v takih igrab dobro rutinirana Pollakova iz Zagreba, 23. t. m. se je zopet ponovil „On in njegova sestra“, tudi „Revček Andrejček“ in „Antonio Gledjevič“ sta se ponovila. To je ves in celoten dramski repertoar marčne sezone. Zaključila se je sezona z opero „Pikova dama“ od Čajkovskega. — Ob taki bornosti pisati oceno, ni lahka stvar. Igralsko osebje je storilo svojo dolžnost, toda svojih zmožnosti uriti ob takih igrab, ki danes so in jutri niso, seveda ne more, tudi pri najboljši volji. Najslabše se pri tem godi občinstvu, ki se naposled ali naveliča gledišča ali pa postane čisto brezčutno in otopi v ozračju „Njega in njegove sestre“ in podobnih proizvodov. Škoda, da se pri nas drugod veliko več kulturnega stori kot v gledišču, ki bi drugače lahko bilo v enem oziru najboljšje vzgojevališče za ljudstvo. — x —

Knjižnica rajnega Iv. Vesela, trnovskega dekana, ki jo je podedovala družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, se bo sedaj v prid družbi podrobno prodala. Krasna knjižnica obsega nad 1100 knjig v okoli 1500 zvezkih iz vseh strok človeškega znanja. Imenik s cenami izide v kratkem in se bo razposlal resnim kupcem le na zahtevo, ako se po dopisnici oglase pod naslovom: Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani (Narodni dom).

Josef Foerster sen. Nedavno je v Pragi umrl imenitni češki glasbeni kritik in skladatelj Jos. Foerster sen., katerega ime je zaslovelo zlasti v letih 1860 do 1870. V tej dobi je bil Foerster na vrhuncu svoje vsestranske delavnosti. Vzgojil je mnogo učencev. Foerster je bil odličen regens chori in reformator cerkvene glasbe. Porodil se je 22. svečana 1839, študiral na orgljarski šoli v Pragi in potem bil organist na raznih mestih. L. 1873. ga je praška mestna občina poslala v Nemčijo, kjer je proučeval nove glasbene smeri gregorianskega petja. L. 1887. je postal kapelnik pri cerkvi sv. Vida na praškem gradu. Pet let pozneje je bil imenovan za izrednega člana češke akademije. Kot pisatelj je zaslovel zlasti po moderno sestavljenem delu „Nauka o harmonii“ (tudi v nemškem jeziku) in drugih spisih, Njegovih glasbenih del je nebroj. Za „Jubilejni mši“ je dobil Foerster častno nagrado.

Dr. Otakar Hostinský, vseučiliški profesor v Pragi, češki zgodovinar umetnosti, estetik in glasbeni kritik, je nedavno dovršil 60 let. Hostinský se je porodil l. 1847. v Martinovski pri Budinji na Češke. Študiral je v Pragi in Monakovem.

Od l. 1877. sem je predaval zgodovino glasbe na konservatoriju in zgodovino umetnosti na novo ustanovljeni umetniško-obrtni šoli v Pragi. Leta 1883 je bil imenovan za izrednega in deset let pozneje za rednega profesorja estetike na češki univerzi, kjer od l. 1894. predava tudi zgodovino umetnosti. Hostinský je s pesnikom Sv. Čechom urejeval mesečnik „Květy“; Fibichu je napisal libreto za opero „Messinská nevěsta“ in Rozkošnému za priljubljeno opero „Popelka“. Libreto k „Popelki“ spada k najboljšim češkim libretom. V najnovejši dobi se je dr. Hostinský posvetil proučevanju čeških narodnih pesmi. Ime dra. Hostinskega je v ozki zvezi z zgodovino češke glasbe in moderno estetiko. S Smetano vred je uveljavil nova glasbena načela. V estetiških vprašanjih se strinja s Herbartom, to kaže zlasti v svojem delu „Herbart's Esthethik“. Pravično ocenjuje in umeva Hostinský tudi krščansko umetnost. V nekem članku v „Šest rozprav“ pravi Hostinský: „Versko vprašanje je danes ravno tako času primerno, kakor je bilo poprej, in dokler ostane na dnevnem reču, dotlej ostane tudi verska umetnost zelo važen činitelj, ki ga je mogoče zanemarjati, a nikoli odstraniti. Odkod ima ljudstvo svojo prvo umetniško omiko negoli iz cerkve?“ — Knjig in razprav Hostinskega (v češkem in nemškem jeziku) je več nego 140. *Fr. Št.*

Prof. dr. J. L. Pič, sloveči češki arheolog, je obhajal pred kratkem svojo šestdesetletnico. Porodil se je v Mšenu, študiral je v Pragi in je najprej služboval kot profesor na gimnaziji v Mladí Bolešlavi in potem v Pragi; sedaj je profesor na češki univerzi. Dr. Piča predvsem zanimajo narodopisna in državno-pravna vprašanja slovanskih narodov. V to svrhu je veliko potoval zlasti po Ogrskem in Rumunskem. Prvo njegovo večje delo je izšlo l. 1875—1877. v ruskem jeziku pod naslovom: „Očerk istoriji Slavjan“; prvi njegov večji spis v češkem jeziku je izšel v „Časopisu českého Musea“, l. 1878. „Rodový byt u Slováků a uherských Rumunů“. V daljših svojih spisih je r. šil znanstveni spor o izviru Rumunov ter je dokazoval, da so Slovaki na Ogrskem imeli samoupravo. Drugo njegovo znamenito delo je „Dějiny národa ruského“; od tega spisa je izšel samo l. del, ki se konča s smrtjo Katarine II. (1796.) Pič je nameraval spisati delo o slovanski omiki v dob knezov (VII. do XII. stoletja), ker je pa spoznal, da so zgodovinski viri za tako delo nedostadni, je jel proučevati arheologijo, v kateri je Pič sedaj strokovnjak svetovnega imena. L. 1893. je postal kustos in pozneje ravnatelj arheoloških zbirk češkega muzeja, ki jih je tako obogatil in uredil, da se morejo kosati z najboljšimi na svetu. Plodove svojih dolgoletnih arheoloških in zgodovinskih študij je Pič zbral v monumentalnem delu „Starožitnosti české“, katerega sta že izšla dva zvezka „Čechy předhistorické“ in „Čechy na úsvitě dějin“. Tretji zvezek bo popisal „Čechy za doby knížecí“. Spisi Pičevi so se tujini tako prikupili, da so prevedeni na nemški in francoski jezik. Dr. Pič je ud češke akademije in častni član znanstvenih društev v Odesi, Moskvi, Peterburgu, Rjazani, Vratislavi, Kraljevcu, Bruselju, Kodanju, Rimu, Parizu in dr.

Prof. Dmitrij Ivanovič Mendelějev. Začetkom februarja je v Peterburgu umrl eden izmed največjih učenjakov, po celem učenem svetu znani ruski kemik, D. Iv. Mendelějev. — Mendelějev se je porodil 27. januarja l. 1834. v Tobolskem, kjer je bil njegov oče ravnatelj gimnazije. Ko je dovršil gimnazijo, je vstopil v peterburški pedagoški zavod, kjer so bili njegovi profesorji: kemik Voskresenski, fizik Lenc, matematik Ostrogradski, astronom Savič in zoolog Brandt. Še kot dijak je Mendelějev spisal svoje prvo znanstveno delo: „Ob izomorfizme“. Po končanem študiju je odpotoval na Krim, kjer je